

Warszawa, 20 stycznia 2012 r.

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

**- o zmianie ustawy - Prawo
o stowarzyszeniach.**

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Roberta Biedronia.

(-) Maciej Banaszak; (-) Piotr Paweł Bauć; (-) Robert Biedroń; (-) Bartłomiej Bodio; (-) Jerzy Borkowski; (-) Artur Bramora; (-) Jan Cedzyński; (-) Piotr Chmielowski; (-) Artur Dębski; (-) Marek Domaracki; (-) Dariusz Cezar Dziadzio; (-) Wincenty Elsner; (-) Artur Górczyński; (-) Michał Kabaciński; (-) Adam Kępiński; (-) Krzysztof Kłosowski; (-) Henryk Kmieciak; (-) Roman Kotliński; (-) Łukasz Krupa; (-) Jacek Kwiatkowski; (-) Andrzej Lewandowski; (-) Tomasz Makowski; (-) Małgorzata Marcinkiewicz; (-) Jacek Najder; (-) Wanda Nowicka; (-) Janusz Palikot; (-) Wojciech Penkalski; (-) Zofia Popiołek; (-) Marek Poznański; (-) Andrzej Rozenek; (-) Adam Rybakowicz; (-) Armand Kamil Ryfiński; (-) Marek Stolarski; (-) Halina Szymiec-Raczyńska; (-) Maciej Wydrzyński.

**Ustawa z dnia ..... 2012 r.
o zmianie ustawy – Prawo o stowarzyszeniach**

Art. 1.

W ustawie z dnia 7 kwietnia 1989 roku – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 20, poz. 104; z 1990 r. Nr 14, poz. 86, Nr 51, poz. 297, Nr 65, poz. 385; z 1996 r. Nr 27, poz. 118; z 1997 r. Nr 121, poz. 769; z 1998 r. Nr 106, poz. 668; z 2003 r. Nr 96, poz. 874, Nr 179, poz. 1750; z 2004 r. Nr 102, poz. 1055; z 2007 r. Nr 112, poz. 766; z 2011 r. Nr 112, poz. 654) wprowadza się następujące zmiany:

1) w artykule 10 ust. 1 pkt. 6 otrzymuje brzmienie:

„6) sposób reprezentowania stowarzyszenia, a w szczególności zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności jego uchwał,”

2) w artykule 42 po ustępie 2 dodaje się ustępy 3-7 w brzmieniu:

„3. Współwłasność członków stowarzyszenia jest współwłasnością łączną.

4. Członek stowarzyszenia nie może rozporządzać udziałem we wspólnym majątku członków stowarzyszenia, ani udziałem w poszczególnych składnikach tego majątku.

5. W czasie trwania stowarzyszenia członek stowarzyszenia nie może domagać się podziału majątku wspólnego członków stowarzyszenia.

6. W czasie trwania stowarzyszenia wierzyciel członka stowarzyszenia nie może żądać zaspokojenia z jego udziału we wspólnym majątku członków stowarzyszenia, ani z udziału w poszczególnych składnikach tego majątku.

7. Za zobowiązania stowarzyszenia członkowie stowarzyszenia odpowiadają solidarnie.”

Art. 2.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o stowarzyszeniach ma na celu uregulowanie statusu majątkowego stowarzyszeń zwykłych oraz kwestii reprezentacji tychże stowarzyszeń przy zaciąganiu zobowiązań majątkowych. Poprzez zaś uporządkowanie tych kwestii ma na celu umocnienie i upowszechnienie tej formy realizacji obywatelskiej wolności zrzeszania się w uproszczonej formie prawnej stowarzyszenia zwykłego.

W wyniku wprowadzenia zmian w ustawie:

- współwłasność członków stowarzyszenia przybierze charakter cywilnoprawnej współwłasności łącznej;
- uregulowana zostanie w sposób wyraźny odpowiedzialność członków stowarzyszenia za zobowiązania związane z działalnością stowarzyszenia zwykłego i ograniczona zostanie możliwość dochodzenia roszczeń wierzycieli członków stowarzyszenia z udziału członków stowarzyszenia we wspólnym majątku członków stowarzyszenia oraz udziału w poszczególnych składnikach majątku stowarzyszenia;
- przedstawiciel reprezentujący stowarzyszenie zwykłe uzyska możliwość zaciągania w jego imieniu zobowiązań majątkowych bez konieczności udzielania mu odrębnych pełnomocnictw przez wszystkich członków stowarzyszenia

Obecnie istniejąca regulacja ustawy z dnia 30 kwietnia 1989 roku jest wysoce niezadowolająca. Na skutek, z jednej strony, wadliwego sformułowania przepisu dotyczącego reprezentacji stowarzyszenia, a z drugiej strony pominięcia przez ustawodawcę kwestii uregulowania statusu prawnego środków pieniężnych gromadzonych przez członków stowarzyszenia zwykłego i nabywanych na cele działalności stowarzyszenia rzeczy i praw majątkowych stowarzyszenia zwykłe są formą działalności społecznej o charakterze epizodycznym, jeżeli chodzi o częstość ich tworzenia i czas trwania.

Paradoksalnie znacznie popularniejsza jest bardziej skomplikowana forma stowarzyszeń zarejestrowanych w KRS.

Wadliwa regulacja prawna uniemożliwia, bowiem wykorzystanie formy stowarzyszeń zwykłych do osiągnięcia celów zrzeszenia w formie uproszczonej i odformalizowanej, co do sposobu założenia oraz zasad prowadzenia działalności.

Dzieje się tak, mimo, że stowarzyszenie zwykłe, jako forma uproszczona, zarówno, co do formy zalegalizowania działalności, jak pod względem organizacyjnym, z założenia powinny

występować bardziej powszechnie od stowarzyszeń działających w formie stowarzyszeń zarejestrowanych.

W wyniku wspomnianych wad uregulowania prawnego stowarzyszenia zwykle napotyka ją w swej bieżącej działalności na przeszkody tak uciążliwe, że ta forma zrzeszania się jest odrzucana przez osoby pragnące zaangażować się w działalność społeczną, jako niepraktyczna..

Pierwszy problem to wadliwe uregulowanie w ustawie – Prawo o stowarzyszeniach kwestii reprezentacji stowarzyszenia zwykłego. Do zagadnienia tego odnosi się artykuł 40 ustęp 2 ustawy rozpatrywany w związku artykułem 10 ust. 1 pkt. 6 ustawy.

Artykuł 40 wskazuje, że osoby pragnące założyć stowarzyszenie zwykłe uchwalają regulamin działalności tegoż stowarzyszenia, określając w szczególności jego nazwę, cel, teren i środki działania, siedzibę oraz przedstawiciela reprezentującego stowarzyszenie.

Tym samym przedstawiciel ma prawo reprezentowania stowarzyszenia zwykłego. Na skutek wadliwego sformułowania treści artykułu 10 ust. 1 pkt 6 ustawy – Prawo o stowarzyszeniach przedstawiciel nie może jednak zaciągać w imieniu stowarzyszenia zobowiązań majątkowych. Przepis ten, choć, w założeniu swym, odnosi się jedynie do wskazania elementów statutu stowarzyszenia zarejestrowanego, dokonuje na użytek ustawy – Prawo o stowarzyszeniach niezamierzonej przez ustawodawcę modyfikacji znaczenia pojęcia *reprezentowanie*.

Zarówno w języku potocznym, jak i prawnym oraz języku doktryny prawa zakres pojęcia *reprezentowanie* obejmuje *występowanie w czyimś imieniu, bycie przedstawicielem, składanie w czyimś imieniu oświadczeń*. W znaczeniu prawnym „reprezentowanie” obejmuje *składanie oświadczeń woli w czyimś imieniu, obejmuje także umocowanie do zaciągania zobowiązań majątkowych* (tak na przykład w ustawie - Kodeks spółek handlowych)

Ustawa – Prawo o stowarzyszeniach w artykule 10 ust. 1 pkt. 6 zgodnie z jednolitą opinią doktryny (H. Izdebski, *Fundacje i stowarzyszenia. Teksty i objaśnienia ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień prowadzenia działalności gospodarczej*, Warszawa, 1995, P. Suski, *Stowarzyszenia w prawie polskim*, Warszawa, 2002, P. Sarnecki, *Prawo o stowarzyszeniach, Komentarz*, Zakamycze, 2002) i orzecznictwa (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 11 października 2001 roku - I Aca 214/01, Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych, 2003, Nr 1, poz. 1) wyłącza z zakresu pojęciowego terminu ustawowego „reprezentowanie” zaciąganie zobowiązań majątkowych. Dokonuje, bowiem, poprzez użycie sformułowania *sposób reprezentowania stowarzyszenia oraz zaciągania zobowiązań majątkowych*, wyłączenia z zakresu reprezentowania - zaciągania zobowiązań

majątkowych. *Zaciąganie zobowiązań majątkowych* zostało, bowiem użyte obok *reprezentowanie*, a nie jako jego część składowa.

Najprawdopodobniej taki sposób sformułowania przepisu miał służyć wyszczególnieniu w treści statutu zaciągania zobowiązań majątkowych, jako kwestii wymagającej szczególnej regulacji statutowej (Sylwester Ślusarczyk, *Stowarzyszenie zwykle – zaniedbany segment społeczeństwa obywatelskiego. Regulacja prawna, jej wady i drogi naprawy.*” w: „„Nowy Lewiatan” w poszukiwaniu lepszego państwa”, Kielce, 2007). Tym niemniej, zgodnie z dyrektywami wykładni w obrębie ustawy – Prawo o stowarzyszeniach pojęcie *reprezentowanie* nie obejmuje *zaciągania zobowiązań majątkowych*.

Ponieważ zaś artykuł 40 ustęp 2 odnosząc się do przedstawiciela stowarzyszenia zwykłego, używa określenia *reprezentowanie*, to przyjmuje się, że w ustawie – Prawo o stowarzyszeniach zakres jego umocowania nie obejmuje *zaciągania zobowiązań majątkowych*.

Tym samym dla zaciągnięcia zobowiązania majątkowego w imieniu stowarzyszenia zwykłego w obecnym stanie prawnym konieczne jest dodatkowe udzielanie przez wszystkich członków stowarzyszenia zwykłego osobie reprezentującej stowarzyszenie lub innej osobie pełnomocnictw do składania oświadczeń o zaciąganiu zobowiązań majątkowych w imieniu stowarzyszenia. Innym, alternatywnym, ale jeszcze bardziej niedogodnym praktycznie sposobem zaciągania zobowiązań przez stowarzyszenie zwykłe jest uczestnictwo w czynności prawnej wszystkich członków stowarzyszenia. Stan taki jest nie tylko nieracjonalny, ale również praktycznie niezwykle niedogodny i komplikujący prowadzenie bieżącej działalności stowarzyszenia zwykłego, z czym zawsze wiąże się zaciąganie zobowiązań majątkowych.

Drugi problem utrudniający, a niekiedy wręcz uniemożliwiający działalność stowarzyszeń zwykłych to uregulowanie statusu prawnego rzeczy i praw majątkowych nabywanych przez stowarzyszenia na cele jego działalności oraz zasad odpowiedzialności za zobowiązania stowarzyszenia i za zobowiązania członków stowarzyszenia. Stowarzyszenia te mogą pozyskiwać na swoją działalność środki ze składek członkowskich, jednak brak jest w ustawie – Prawo o stowarzyszeniach określenia, jakiego rodzaju prawa przysługują członkom stowarzyszenia do tychże składek oraz do rzeczy i praw majątkowych nabywanych w zamian za środki pozyskane ze składek.

Wobec braku odmiennego uregulowania w ustawie – Prawo o stowarzyszeniach do składek oraz rzeczy i praw majątkowych nabytych na cele działalności stowarzyszenia stosuje się przepisy ustawy – Kodeks cywilny o współwłasności w częściach ułamkowych.

Jest to forma w żaden sposób nieprzystająca do specyfiki działania stowarzyszenia zwykłego, komplikująca działalność stowarzyszenia i nie uwzględniająca zmiennego składu osobowego stowarzyszenia i osobistego charakteru więzi łączących członków stowarzyszenia.

Istniejący obecnie stan prawny umożliwia w każdym momencie żądanie przez członka stowarzyszenia zwykłego zniesienia współwłasności rzeczy i praw majątkowych nabytych przez stowarzyszenie zwykłe, co z łatwością może kompletnie dezorganizować działalność stowarzyszenia. Ponadto stosunki własności dotyczące poszczególnych rzeczy i praw majątkowych komplikowane są przez zmienny w czasie skład osobowy stowarzyszenia, w wyniku, czego każdy składnik majątkowy może być współwłasnością różnych osób w różnych proporcjach.

Wreszcie wobec braku przepisów ustawy – Prawo o stowarzyszeniach normujących zagadnienie odpowiedzialności członków stowarzyszenia za zobowiązania zaciągane przez stowarzyszenie oraz odpowiedzialności za zobowiązania majątkowe członków stowarzyszenia środkami pieniężnymi pochodzącymi ze składek, rzeczami i prawami nabywanymi na cele działalności stowarzyszenia; jest regulowane według zasad ogólnych odpowiedzialności za zobowiązania zawartych w ustawie - Kodeks cywilny.

W przypadku odpowiedzialności za zobowiązania zaciągnięte przez stowarzyszenie, jest to odpowiedzialność osobista członków, ewentualnie członka stowarzyszenia całym ich majątkiem. Co do charakteru tej odpowiedzialności należy stwierdzić, że zastosowanie mają przepisy ogólne kodeksu cywilnego o zobowiązaniach uzależnione od podzielnego lub niepodzielnego charakteru świadczeń stron (art. 379-383 ustawy – Kodeks cywilny).

Jeżeli zaś chodzi o odpowiedzialność za zobowiązania członków stowarzyszenia, to wobec faktu, że współwłasność członków stowarzyszenia zwykłego ma charakter współwłasności w częściach ułamkowych, wierzyciele mogą kierować egzekucję bezpośrednio do udziałów członka stowarzyszenia w środkach pieniężnych, rzeczach i prawach majątkowych nabytych na cele działalności stowarzyszenia. Rodzi to niebezpieczeństwo całkowitej dezorganizacji działalności stowarzyszenia na skutek egzekucji wszczynanych z udziałów poszczególnych członków stowarzyszenia.

Proponowane zmiany mają na celu zaradzenie wskazanym niedogodnościom.

1. W artykule 10 ust. 1 pkt 6 poprzednie brzmienie przepisu:

„6) sposób reprezentowania stowarzyszenia oraz zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności jego uchwał,”

zastąpił przepis w brzmieniu:

„6) sposób reprezentowania stowarzyszenia, a w szczególności zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności jego uchwał,”

W wyniku zmiany, przy zachowaniu dotychczasowego katalogu spraw, jakie powinny stosownie do treści artykułu 10 ust. 1 ustawy – Prawo o stowarzyszeniach zostać uregulowane w statucie stowarzyszenia, włączono w sposób wyraźny do zakresu pojęcia *reprezentowanie* również *zaciąganie zobowiązań majątkowych*.

Tym samym stosownie do treści artykułu 40 ust 2 ustawy przedstawiciel stowarzyszenia zwykłego zyska z mocy ustawy umocowanie do zaciągania zobowiązań majątkowych w imieniu stowarzyszenia. Uprości to i ułatwi działalność stowarzyszeń zwykłych, w najbardziej podstawowych kwestiach bieżącej działalności wskazując osobę umocowaną z mocy ustawy do zaciągania zobowiązań w imieniu stowarzyszenia. Zlikwidowany zostanie istniejący obecnie nieracjonalny i niepraktyczny podział na uprawnień przedstawiciela na prawo do reprezentowania stowarzyszenia (przysługujący z mocy ustawy) i uprawnienie do zaciągania zobowiązań majątkowych (przysługujące mu tylko pod warunkiem udzielenia pełnomocnictw przez członków stowarzyszenia).

2. W artykule 42 zaproponowano dodanie po ustępie 2 ustępów 3-7 w brzmieniu:

„3. Współwłasność członków stowarzyszenia jest współwłasnością łączną.

4. Członek stowarzyszenia nie może rozporządzać udziałem we wspólnym majątku członków stowarzyszenia, ani udziałem w poszczególnych składnikach tego majątku.

5. W czasie trwania stowarzyszenia członek stowarzyszenia nie może domagać się podziału majątku wspólnego członków stowarzyszenia.

6. W czasie trwania stowarzyszenia wierzyciel członka stowarzyszenia nie może żądać zaspokojenia z jego udziału we wspólnym majątku członków stowarzyszenia, ani z udziału w poszczególnych składnikach tego majątku.

7. Za zobowiązania stowarzyszenia członkowie stowarzyszenia odpowiadają solidarnie.”

Proponowane zmiany mają na celu zastosowanie dla określenia charakteru prawnego współwłasności członków stowarzyszenia zwykłego i zasad odpowiedzialności za zobowiązania związane z działalnością stowarzyszenia i za zobowiązania członków stowarzyszenia nie związane z jego działalnością, wedle zasad analogicznych do zasad obowiązujących w spółkach cywilnych.

Ustępek 3 przyznaje współwłasności członków stowarzyszenia charakter współwłasności łącznej. W ten sposób zostanie umocniona odrębność majątkowa majątku przeznaczonego na cele działalności stowarzyszenia w stosunku do majątków osobistych członków stowarzyszenia. Zastosowanie konstrukcji własności łącznej, ma na celu uwzględnienie

charakteru więzi osobistych i zaufania, jakie łączą ze sobą między sobą członków niewielkiego z reguły stowarzyszenia zwykłego. Ponadto za takim charakterem współwłasności w stowarzyszeniach przemawia założona w konstrukcji stowarzyszenia trwałość jego funkcjonowania i zmienność jego składu osobowego, jak również niezarobkowy cel stowarzyszenia. Zastosowanie konstrukcji własności łącznej wraz z zawartymi w ustępie 4 i 5 ograniczeniami w możliwości dysponowania przez członka udziałem w majątku wspólnym członków stowarzyszenia oraz z poszczególnych składnikach tego majątku i w prawie żądania podziału majątku wspólnego członków stowarzyszenia pozwala na ustabilizowanie sytuacji majątkowej stowarzyszenia jako formy organizacji działalności społecznej i zapewnia mu podstawę materialną dla kontynuowania swej działalności.

Ustępy 6 i 7 określają zasady odpowiedzialności za zobowiązania stowarzyszenia oraz za zobowiązania członków stowarzyszenia.

Zgodnie z ustępem 6 wykluczone będzie domaganie się w czasie trwania stowarzyszenia, przez wierzyciela członka stowarzyszenia zaspokojenia jego pretensji z udziału członka w majątku wspólnym członków stowarzyszenia, a także z udziału w poszczególnych składnikach tego majątku. Podobnie jak ustępy 4 i 5 służy on zabezpieczeniu podstawy materialnej działalności stowarzyszenia przed egzekwowaniem z niego roszczeń nie związanych w żaden sposób z działalnością stowarzyszenia. Jest to również konsekwencja ujęcia współwłasności członków stowarzyszenia, jako współwłasności łącznej, gdzie w czasie trwania stowarzyszenia, nie wyodrębnia się prawnie udziałów poszczególnych współwłaścicieli. Zasadność tego rodzaju uregulowania jest wzmacniana niezarobkowym profilem działalności stowarzyszeń oraz daleko idącymi ograniczeniami w zdobywaniu przez stowarzyszenie zwykłe środków na działalność (niemożność prowadzenia działalności gospodarczej, otrzymywania spadków, darowizn i korzystania z ofiarności publicznej). Należy zwrócić uwagę, że działalność stowarzyszenia zwykłego może być finansowana wyłącznie ze składek członkowskich o, siłą rzeczy, niewielkiej wysokości. Tym bardziej, zatem środki te powinny być chronione przez roszczeniami wierzycieli członków stowarzyszenia.

Ustęp 7 z kolei reguluje kwestię odpowiedzialności członków stowarzyszenia za zobowiązania stowarzyszenia. Wprowadzono tu zasadę odpowiedzialności solidarnej członków stowarzyszenia zwykłego za zobowiązania stowarzyszenia. Uregulowanie to nie jest całkowitym *novum*.

Uregulowanie to ma na celu zabezpieczenie interesów wierzycieli stowarzyszenia. Z uwagi, bowiem na wskazane ograniczenia w możliwości pozyskiwania przez stowarzyszenie zwykłe środków majątkowych, uzyskanie przez nich zaspokojenia z majątku stowarzyszenia jest mocno wątpliwe. Ponadto zastosowanie dla współwłasności członków stowarzyszenia zwykłego konstrukcji współwłasności łącznej, gdzie udziały poszczególnych członków stowarzyszenia nie ulegają w czasie trwania stowarzyszenia prawnemu wyodrębnieniu, uniemożliwia zastosowanie ogólnych zasad odpowiedzialności i wymaga zastosowania odpowiedzialności solidarnej członków stowarzyszenia.

Projekt ustawy nie pociąga za sobą obciążenia budżetu państwa, ani budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Projekt ustawy nie wymaga wydania aktów wykonawczych, ani zmian w istniejących aktach wykonawczych.

Przedmiot regulacji projektu ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej

Warszawa, 6 lutego 2012 r.

BAS-WAPEiM-201/12

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu
ustawy o zmianie ustawy – Prawo o stowarzyszeniach (przedstawiciel
wnioskodawców: poseł Robert Biedroń)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2009 r. Nr 5, poz. 47, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt ustawy przewiduje zmianę artykułów 10 i 42 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855, ze zmianami). Proponowane przepisy regulują zasady reprezentacji stowarzyszenia przy zaciąganiu zobowiązań majątkowych, stanowią, że współwłasność członków stowarzyszenia jest współwłasnością łączną oraz określają zasady rozporządzania udziałem w tej współwłasności.

Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje kwestii, o których mowa w projekcie ustawy.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Przepisy projektu nie należą do materii regulacji prawa Unii Europejskiej.

4. Konkluzja

Przedmiot projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o stowarzyszeniach nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Szef Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

Warszawa, 6 lutego 2012 r.

BAS-WAPEiM-202/12

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu – czy
poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o stowarzyszeniach
(przedstawiciel wnioskodawców: poseł Robert Biedroń) jest projektem
ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

Projekt ustawy przewiduje zmianę artykułów 10 i 42 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855, ze zmianami). Proponowane przepisy regulują zasady reprezentacji stowarzyszenia przy zaciąganiu zobowiązań majątkowych, stanowią, że współwłasność członków stowarzyszenia jest współwłasnością łączną oraz określają zasady rozporządzania udziałem w tej współwłasności.

Przedmiot projektu ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o stowarzyszeniach **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.**

Szef Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

**PIERWSZY PREZES
SĄDU NAJWYŻSZEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Warszawa, dnia 29 lutego 2012 r.

BSA I - 021- 59/12

SEKRETARIAT SZEFA KS

L.dz. ....

Data wpływu ..... 01.03.2012 .....

**Pan
Lech CZAPLA
Szef Kancelarii Sejmu**

Szanowny Panie Ministrze!

W odpowiedzi na pismo z dnia 9 lutego 2012 r., GMS-WP-173-38/12 uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do **poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o stowarzyszeniach.**

Z poważaniem

Stanisław Dąbrowski
Stanisław DĄBROWSKI

SĄD NAJWYŻSZY
BIURO STUDIÓW I ANALIZ
Pl. Krasińskich 2/4/6, 00-951 Warszawa

Warszawa, dnia 23 lutego 2012 r.

BSA III – 021 – 59/12

U W A G I
do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy
– Prawo o stowarzyszeniach

Przedmiotowy projekt zmierza do nadania nowego brzmienia art. 10 ust. 1 pkt 6 oraz rozszerzenia zakresu uregulowania ujętego w art. 42 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (tekst jedn.: Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855).

Obowiązujący aktualnie art. 10 ust. 1 pkt 6 powołanej ustawy brzmi:

„6) sposób reprezentowania stowarzyszenia oraz zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności jego uchwał”.

Proponowana zmiana natomiast miałaby być wyrażona słowami „6) sposób reprezentowania stowarzyszenia, a w szczególności zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności jego uchwał”.

Porównanie obu tekstów pozwala stwierdzić, że ten obowiązujący wyraźnie rozgranicza działalność stowarzyszenia w sferze reprezentacji i zaciągania zobowiązań gdy tymczasem brzmienie proponowane definiuje rozciągnięcie zobowiązań majątkowych jako równoznaczne z działalnością reprezentacyjną, co nie może być uznane za trafne. Zaciąganie zobowiązań budzi jednocześnie skojarzenia ze składaniem oświadczeń woli, czyli z czynnościami prawnymi wywołującymi zdarzenia, stany faktyczne, z którymi przepisy prawa wiążą powstanie, zmianę lub ustanie stosunku prawnego. Reprezentowanie zaś określonego podmiotu odpowiada pojęciu przedstawicielstwa i oznacza działanie w czyimś imieniu, niekoniecznie z umocowaniem do składania oświadczeń woli. Trafnie wobec tego zauważa Sąd Apelacyjny w Warszawie w postanowieniu z dnia 11 października 2001 r. (I ACa 214/01 – OSA 2003/1/1), że „zestawienie treści art. 40 ust. 2 z treścią art. 10 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach wskazuje, iż w pojęciu „reprezentowanie” nie mieści się zaciąganie zobowiązań. Z art. 40 ust. 2 ustawy nie wynika, aby przedstawiciel reprezentujący stowarzyszenie mógł zaciągać zobowiązania ze skutkiem dla stowarzyszenia. Skoro stowarzyszenie zwykle stanowi grupa osób oznacza

to, że zaciągać zobowiązania mogą członkowie osobiście lub działając przez pełnomocnika na zasadach i w sposób określony w przepisach Kodeksu cywilnego o pełnomocnictwie. Wówczas za takie zobowiązania odpowiadać będą wszyscy członkowie. Jeżeli zaś zobowiązanie powstanie w związku z oświadczeniem woli złożonym przez osobę wybraną do reprezentowania stowarzyszenia, odpowiedzialność ponosić będzie ta osoba”.

Brak podstaw do aprobowania projektu w przedmiocie zmiany art. 10 ust. 1 pkt 6 omawianej ustawy idzie w parze z dezaprobatą wobec pozostałych projektowanych zmian. Wymaga bowiem podkreślenia, że statutowym celem stowarzyszenia nie może być prowadzenie działalności skierowanej na osiągnięcie zysku. Konsekwencją tego założenia jest wskazanie w art. 33 ustawy źródeł majątku stowarzyszenia. Stowarzyszenie może wprawdzie prowadzić działalność gospodarczą, a co za tym idzie także w ten sposób gromadzić składniki majątkowe, niemniej według art. 34 mogą one jedynie służyć działalności statutowej i nie mogą być przeznaczone do podziału między członków. Charakterystyczny w tej mierze jest art. 38 ustawy, w myśl którego majątek zlikwidowanego stowarzyszenia przeznaczają się na cel określony w statucie lub uchwale walnego zgromadzenia członków (zebrania delegatów o likwidacji stowarzyszenia). Natomiast w razie braku postanowienia statutu lub uchwały tej sprawie sąd orzeka o przeznaczeniu majątku na określony cel społeczny. Można stąd wnosić, że nie było zamierzeniem ustawodawcy zapewnienie członkom stowarzyszenia, po jego ustaniu, partycypowanie w pozostałym majątku. Zdecydowanie wyraziście odnosi się do stowarzyszenia zwykłego, które w myśl art. 42 ustawy uzyskuje środki na swoją działalność ze składek członkowskich, co może oznaczać tylko to, że są one przeznaczone na bieżącą działalność. Konstruowanie w takich warunkach uregulowań mających na celu określenie statusu majątku stowarzyszenia i zasad jego podziału nie znajduje uzasadnienia.

Statut stowarzyszenia musi określać jego cele i sposób ich realizacji. Osiągnięcie zamierzonego celu należy traktować jako okoliczność sprowadzającą zakończenie działalności stowarzyszenia, co może oznaczać konieczność podjęcia uchwały przez członków. Jeżeli stosownie do treści art. 38 ustawy uchwała powinna określić zarazem przeznaczenie nierozchodowanych dotychczas składników majątkowych z uwzględnieniem tylko celu społecznego, podobnie jak w przypadku rozwiązania stowarzyszenia przez sąd (art. 38) to za uprawniony należy uznać wniosek, iż utrata bytu prawnego zrzeszenia jest równoznaczna z utratą przez byłych członków prawa do majątku pozostałego po rozwiązaniu, bądź zlikwidowanym stowarzyszeniu. Za takim stanowiskiem zdają się opowiadać D. Bugajna – Sporczyk, E. Dzbeńska, I. Janson, M. Sztekier - Łabuszewska (Fundacje i Stowa-

rzyszenia, wydawnictwo Zrzeszenia Prawników Polskich, Warszawa 2005 r., str. 448) twierdząc: „Działalność gospodarcza stowarzyszenia podejmowana w celach zarobkowych jest jedynie jego działalnością wtórną. Służy do wypracowania środków przeznaczonych do spełnienia zamierzeń statutowych organizacji. Dochody jakie przynosi, nie mogą być przeznaczone do podziału między jej członków”. Odmienny charakter majątku stowarzyszenia po jego ustaniu dopuszcza P. Suski (Stowarzyszenia i fundacje, wyd. LexisNexis, Warszawa 2006 r., str. 318). Odnosząc się do majątku stowarzyszenia zwykłego zauważa mianowicie: „Ze względu na szczególny stosunek osobisty łączący członków takiego stowarzyszenia uzasadnia się przyjęcie koncepcji współwłasności łącznej. Dopuszcza więc też stosowanie odpowiednio art. 863 § 1 i 2 k.c. do rozporządzenia przez członka stowarzyszenia jego udziałem w majątku wspólnym”. Wypowiedź ta, jeżeli by przyjąć, że zasadnie sugeruje stanowisko w omawianej materii wymagałaby daleko idących zmian w ustawie, a nie tylko wprowadzenia zapisu kwalifikującego majątek jako wspólny. Zmiana ustawy w tym względzie w kształcie proponowanym oznaczałaby w istocie przekształcenie stowarzyszenia w spółkę prawa cywilnego.

Poza wszelką wątpliwością nie to miał na myśli autor cytowanej wypowiedzi czyniąc ogólne rozważania o możliwości objęcia składników majątku stowarzyszenia mianem majątku wspólnego członków stowarzyszenia i to stowarzyszenia zwykłego. W ogóle kwestia losu majątku stowarzyszenia także każdego innego niż zwykle, zważywszy na jego pochodzenie, a nade wszystko przeznaczenie, w kontekście ogólnie pojętego interesu byłych członków stowarzyszenia, pozbawiona jest doniosłości. Co zresztą znamienne potrzeba regulacji w tym zakresie, odmienna niż dająca się usprawiedliwić przepisami obowiązującej ustawy, nie jest dostrzegana w działalności uczestniczących w obrocie prawnym stowarzyszeń, równie licznych co zróżnicowanych.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
PROKURATOR GENERALNY
PG VII G 025/49/12

Warszawa, dnia 1.03 2012 r.
SEKRETARIAT SZEFA KRS
L.dz. ....
Data wpływu .....02.03.2012.....

Pan
Lech Czapla
Szef Kancelarii Sejmu

Suzanna Leśniak

Nawiązując do pisma z dnia 9 lutego 2012 r. nr GMS-WP-173-38/12, przy którym przekazano poselski *projekt ustawy o zmianie ustawy - Prawo o stowarzyszeniach*, uprzejmie informuję o braku uwag do w/w projektu w zakresie odnoszącym się do obszaru działania prokuratury.

Z przyczyn

A. S.

Janina Jankowska